

VANNAK HELYEK...

Vannak helyek, sajnos egyre kevesebb, ahol körbevesz a csend, a makulátlan tisztaság, az emberség. Ahol nem tolatkodón, de odafigyelnek rád. Ahol egy nap alatt része lehetsz a csodának, egy összetartó, értékörző, őseik hagyományát ápoló közösségnek. Ilyen hely Feked!

Ahogy Tillmann Péter polgármester úr írja a falu honlapján: „Amikor valaki Fekedet keresi, akkor azt a helyet találja meg, amely nekünk fekedieknek bárminél többet jelent.” Miért is jelent ennek az alig 200 embernek ez a falucska ennyit? Erre is választ kapunk: „Mára sajnos fel kellett adjuk iskolánkat, óvodánkat és szinte az összes intézményünket, de az önkormányzat, a lakosság, valamint az elszármazottak összefogásának köszönhetően településünk fejlődésnek indult, mely alatt nem csupán az infrastrukturális beruházásokat kell érteni, hanem ennél fontosabb annak a szellemnek az ereje, ami a közösséget formálja.”

Ezt a szellemet én is megtaláltam Fekeden, ezért az elmúlt két nyáron 4–4 napot töltöttem ott. Egyszer túratársaimmal, hogy túráink bázisa legyen, másodszer pedig ballagó diákjaimmal, hogy pár utolsó felejtethetlen nappal emeljük tovább „az együtt eltöltött négy év fényét”.

STIFFOLLEREK

Feked címere gazdagon díszített, központi jelképei egy hatalmas, gót betűstílussal megrajzolt F betű és egy hármás virágtő. Mindkét szimbólum a múltra utal.

Ez a falu igen régi, már 1372-ben említi egy oklevél, Feketh néven. Azonban a török korban teljesen elpusztult. A törökök kiűzése után aztán az új földesúr, Jányi Jakab Ferdinánd elhátározta, benépesíti a „pusztát”. Mint sok környékbeli földbirtokos, ő is Hessenből hívott be szorgos embereket. A Hessen déli részéről (Darmstadt környéke) érkezettek Tolnában, míg a kelet-hesseniek a Pécs és Mohács közti sávban telepedtek le. (Bizony annyian jöttek, hogy ezt a területet egy ideig Kis-Hessennek nevezték.)

Kelet-Hessen legjelentősebb települése ebben a korban Fulda volt, ezért a bevándorlók a Stiff Fuldaerek vagyis a fuldai apátságok voltak. Egyébként a falu címerét ékítő virág az apátság ősi címerében is szerepel... A dolgos

Feked főutcája

Tóra lelkünk, megfőtésünk

NÁD BÉLA
(szöveg és kép)

feledi nyaralások

Egy hely, ahová jó visszatérni!

stiffollerek a 18. század első felétől építették-szépítették falujukat, hazájukat. Építettek maguknak egy helyre, kis, széptornyos barokk templomot, szép katonás rendben sorakozó – hasonló, de mégis más – rendezett portákat, sokasodtak, gyarapodtak.

Egészen a II. világháború utáni „elmebajjig” – ami egy-két győztes diktátor és diktátorpalánta közös örülete volt –, a kitelepítésig (A kollektív bűnösség képtelen örvöngése sajnos más országokban a magyarokat is sújtotta.) Kitelepítették stiffollereket, de ők – három család híján – „viszszaszívárogtak”, ahogy teheték. Hiszen ez a falu már az ő hazájuk volt. Vágytak arra a szellemre, ami Fekedet különlegessé teszi.

A MAKULÁTLAN ÉS EGYEDI

Hollókő, Torockó, Kőszeg belvárosa – ezeknek a helyeknek a képe ugrott be, mikor először végigsétáltam a falun.

A Karasica (Feketevíz, egyesek szerint innen ered Feked neve) új, kövezett medrben folydogálva osztja hosszában ketté a falut. Két oldalán egy-egy utca. Az utcák között a plébánia épületéből átalakított, 2004. óta működő turisztaszálló és rengeteg zöld. Focipálya, játszótér,

sétányok és egy aprócska tó, közepén szigetcseke. (Ha Péntek bemenne az aprócska fahidon, Robinsonnak ki kellene jönni.)

Az utcákat mézeskalács házikók szegélyezik. Egyforma elrendezésűek, mégis mennyire más mindegyik. Minden porta hosszan benyúlik a telekre, az oldalakon árnyékos, hűs tornác húzódik végig. Magas homlokzatok, jó három méter magas, alig fél méter széles bejárati ajtók. Egy kaptafára készült mind. Mégis ha szemléled őket, nem találsz két egyformát. A tornácot tartó egyedi esztergált oszlopok, az egyedi feliratok, díszek a házak homlokzatán, kovácsoltvas zsanérok, kilincsek, a manőken alakú ajtók sokszínű ablakai (ha átsütnek rajtuk a nap sugarai, a színek frenetikus orgiáját váltják ki) mind-mind originálissá teszik a házakat.

Hatvan felújított gyöngyszem van felfűzve a Karasica aprócska fonalára. Már sokszor végigsétáltam a házak között, de mindig felfedeztem valami újat, ami addig fel sem tűnt. Olyan ez, mint a tanulás, minél több részletet tudsz, annál jobban rácsodálkozol az egészre. Persze a házak szépsége mellett ott van még az országos jelentőségű műemlék, a Szentháromság-templom, a gót betűs, aranyozott, ezüstözött egyedi síremlékek a temetőben, no és a határban szétszórtan peckesedő, virággalériás keresztek.

A JÖVŐ ÍGÉRETEI...

Mikor Tillmann úrral beszélgettem, ő világossá tette, hogy Fekednek az egyedi falukép megőrzése, a múlt ápolása nemcsak az ősök iránti tisztelet miatt fontos – ez a falu jövője!

Az Óbányai-völgyben

Az emberek vágnak a rendre, tisztaságra, a csendre, a nyugalomra... Feked ezeket tökéletesen biztosítja, megadja az idelátogatóknak. Az utcákról szinte „enni lehet”, nincs hangozó szó. Ha idejön valaki, úgy érzi, megállt az idő, nincs hová és miért sietni, minden úgy jó, ahogy van. A turisztaszállítás környékén minden megvan, ami szem-szájnak ingere. Kemence, óriási sakk, lengőteke, balesetbiztos játszótér. A falu határában lévő napelemek a vízmű teljes elektromos áram szükségletét biztosítják.

No és itt a hamisítatlan „sváb” étkek, a stífolder. A tiszteletére minden évben fesztivált tartanak a pünkösdi utáni első héten. Ilyenkor több ezer gourmand lepi el az alig kétszáz fős falut. Jönnek a stífolder szálak tömött sorban – még Fuldából is. Mi is az a stífolder? Az bizony jóféle, paprikás, eredetileg borssal fűszerezett, vastag szalámi. Régebben Sommerwurstnak – nyári szaláminak – hívták a stífolderek, mert nyárra érett be, aratásra.

Az hogy ennyire őrzik az épített és szellemi értékeket, remek turistacsalogató. Képzeld csak el, túratársam, mikor felújították a házakat, a villamos- és telefonvezetékek csak a tetőre, a gázvezetékek a föld alá kerülhettek, hogy ne károsítsák a száz éves épületeket. A homlokzat és a kerítés színét sem lehet önkényesen megváltoztatni. Így egy modernizált, lakható skanzenfaló jött létre.

FEKED, MINT TÚRABÁZIS

Fekedről a Keleti-Mecsek és a Szekszárdi-dombság legszebb részeit is könnyen elérhetjük, tehát ideális túrabázis. 2012. nyarán egyesületünk tizenöt fős kompániája éppen ezért a

fekedi turistaházát választotta bázisul. Jól sikerült, vidám négy nap volt ez. Most röviden leírom a programot – természetesen ez csak ajánlat. Fekedre buszok alig, más tömegközlekedési eszköz egyáltalán nem jár, ezért ez a „menü” csak a motorizált csapatoknak javallott.

ELSŐ NAP – PRELÚDIUM

Odautazáskor a 6-os

Kisújbánya központjában a csapat

utat választottuk, a találkozó Óbányára beszéljük meg. Felsétáltunk a mesés Óbányai-völgyön Kisújbányára. Utunkat csörgedező, firkádozó patak és évszázados fák árnya kísérte. Rácsodálkoztunk a Ferde-vízesésre. Kisújbányán nagy örömmre a fejlődés köszönt ránk. Újuló, szépülő faluközpont és templom. Egyik túratársam észrevett egy kis enyhelyet, egy háziszörpöket és langallót kínáló kis oázist. Jó látni egy feltámadóban lévő települést.

Miután visszasétáltunk Óbányára, beültünk a kocsikba. Kis megálló, hogy felkeressük a Réka-vár romjait. Kemény szuszlató, kevéske rom.

A következő megállónkon, Zengővárkonyban először a Tojásgyűjteményt (ki gondolta volna, hogy mi mindennel lehet egy tojást

kidekorálni?!), majd a nagy előd, Rockenbauer Pál sírját kerestük fel. Itt, a sírnál minden alkalommal felszínre törnek a régi, „suhancori” tévénézések, amikor rányílt a szemem hazám szépségeire, értékeire.

A fekedí szállásra érve még bezsebeltem az elismeréseket: micsoda jó hely ez! Tényleg csak kétezer egy éjszaka? Úgy tettem, mint egy dörzsölt diplomata, learattam a nem is nekem járó elismeréseket, és jólesően elaludtam.

MÁSODIK NAP – KERESZTTÚRA

Fekedről két körtúra indul, az egyik 10, a másik 13 kilométer hosszú. Mindkettőn kereszteteket kereshetünk fel, szépen gondozott és meghatározó történetű kereszteteket. A rövidebbet választottuk, egyrészt lustaságból, másrészt azért, mert ennek jó része erdőben, árnyékos helyen halad – a másiknál ez jóindulattal sem állítható. Nyár derekán pedig mostanság igencsak tüzesen süt le a nyári nap sugára... Így négy keresztet érintettünk, a Pest-, a Harsányi-, a Stiller- és a Schmidt-keresztet. Mindegyik előtt kis tábla, rajta az, hogy ki, mikor és miért állította őket. Most kettőről mesélek. (Tesék szépen felkeresni a többit is!)

A Pest-keresztet 1883-ban állította Elisabeth Pest, a Cikóra vezető út mentén. Férje szívbeteg ember volt, akivel sokat jártak a cikói templomhoz imádkozni. Mikor a férj meghalt, a felesége sokáig feljárt ide. A Stiller-keresztet 1904-ben állította egy apa, akinek a fia kőfaragó volt. Egyszer nagyon emelt, belső vérzése lett. Szekérrel

Feked gyönyörű barokk temploma

A Dombay-tónál

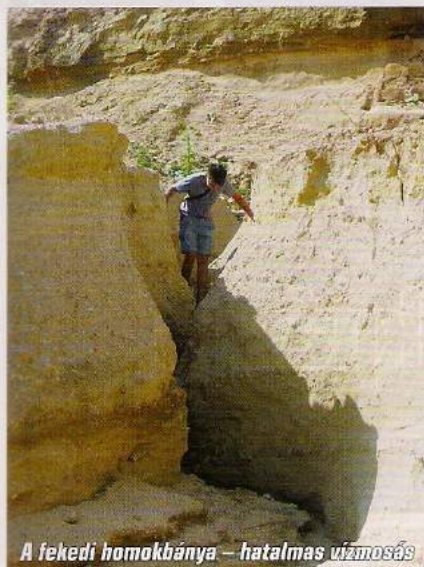
A távolban a Zengő tálti be a tájat

Egy helyi felajánlás – sétakocsikázás

Ünfelelt játék

A fekedei homokbánya – hatalmas vízmosás

azonnal Bonyhádra vitték, sajnos hazafelé itt, a kereszt helyén halt meg.

Lehet, hogy ezek a történetek sokaknak unalmasak, nekem a hitet, a család szentségét jelentik. Mert ez volt és hitem szerint lesz is az a kötőanyag, ami megőrzi minket embernek és magyarnak.

HARMADIK NAP – CSÚCSRA JUTOTTUNK, MAJD JÓT FÜRÖDTÜNK

A reggel Püspökszentlászlón talált minket. Megnéztük az arborétumot, közben a kastély falán egy emléktáblára lettem figyelmes. Az áll rajta, hogy Míndszenty Józsefet a vörös terror idején itt (is) tartották fogva egy évig.

A nézelődés után nekivágtunk a Zengő emelkedőjének. Rövid, az elején még halihós út, ami a végére nagyon „bedurvul”. Az utolsó pár száz méteren gekkó-üzemmódba kapcsoltam (értsd: négy végtaggal küzdöttem magam felfelé). A csúcson a Zengő-vár elhanyagolható romjai és a „betonceruza”. Ez a csúcs többet érdemelne!

A kocsikhoz vissza a kék háromszögön ereszkedtünk le. Igencsak leizzadtunk a „sétában”, ezért a Dombay-tónál megálltunk megmártózni. Eddig még nem voltam itt. Most már tudom, miért olyan népszerű. A gyönyörű környezetben lévő tóban „pancsikolva” ott birizgálja a retinákat a Zengő peckese. Rövid megálló Pécsvarad ezredéves falainál, majd „haza”, Fekedre. Itt jó adag lecsós hús koronázta meg a napot.

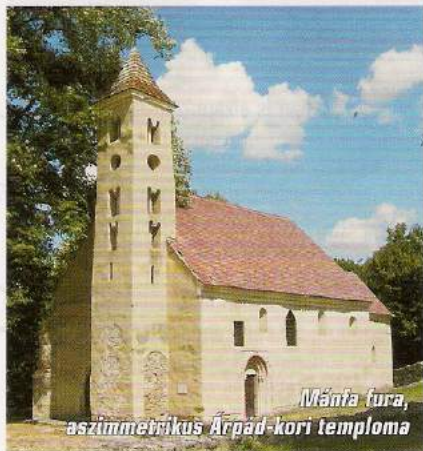
NEGYEDIK NAP – KERÜLŐVEL HAZAFELÉ

Kezdetnek felkerestük a Melegmányi-völgy mészfalalépcsőit. Sajnos a szárazság miatt a víz csak csordogált rajtuk. Így is szép, de gondolom, olvadáskor sokkal látványosabb.

Kis megálló a mántai Árpád-kori templomnál. Sok hasonló korú templomot láttam már, de ez olyan köztük, mint a rút kiskacsa. Nézed, nézeted szabálytalan, fura tornyát... és rájössz, pont ettől szép, ettől egyedi.

A rekkenő hőség csak nem akart alábbhagyni, így utolsó programként megmártóztunk a szátkai tóban. Kapaszkodj, olvasó! A belépőjegy 300 forintot kóstált. A víz kristálytisza, a díszletek festőiek.

No, ez volt négy napos fekedei közös nyaralásunk. Higgyétek el, még számtalan célpont érhető el könnyen és gyorsan innen. Feked és a fekediek pedig szeretettel, törődéssel várnak.

Mánta fura, aszimmetrikus Árpád-kori temploma

Ez legjobban 2013. nyarán derült ki, az osztályom búcsúkirándulásán.

FEKED, MINT KÖTŐANYAG

„Kell egy csapat!” Ha egy pedagógusnak osztálya van, a legfontosabb, hogy a nebulók közösséggé kovácsolódjanak. Kell erre jobb hely, mint Feked? Idén ballagott az osztályom, búcsúkirándulásra mentünk Fekedre. Nem akartunk nagy programdömpinget. Együtt akartunk lenni! Utoljára! Belsősegesen! Fekeden ezt megkaptuk.

Már odaérkezésünkkel meglepte a gyerekeket a falu tisztasága, rendezettsége. Meglepette őket, hogy a kerékpárok lakat nélkül álltak a bolt előtt, hogy a hátizsákomat a templom mellett mertem hagyni, hogy a kiültetett virágok a köznek nyílnak. Az itt töltött napok bebizonyították, van itt szórakozási lehetőség bőven. Nem kell ahhoz hangos diszkó, pláza, multiplex, de még gyorsétterem sem.

Már az első este együtt rúgta a bőrt a helyi gyereksereglet – úgy fél tucat lurkó – az anyémekkel. Mikor visszaértem a boltból (úgy 1 percre van a szállástól), csemetéim már egy kis tó partján sütkéreztek, páran pedig a tóban tapicskoltak. A tó közepén, egy vízililiom levelén vízisikló sütkérezett senkitől sem zavartatva.

Másnap azután elmentünk a helyi homokbányába. A srácok másztak, csúsztak, gurultak. Az összecementált homokba a régmúlt erői völgyeket vágtak – volt olyan mély is, hogy „elnyelt” egy embert. Délután esküvőt tartottak a faluban. Mi sem volt természetesebb a helyieknek, minthogy kíváncsiskodó tanítványaimat teletömjék sütivel. Este egy helyi gazda látva, hogy egy csapat gyerek nyüzsög a faluban, befogta a szekerét, és elvitte a „bandát” szekerezni.

Harmadnap felkerestünk pár keresztet és egy aprócska mesterséges tavat. Persze fürdés lett a vége. Este a polgármester úrral beszélgetve kiderült, az bizony magánterület! Mea culpa, mea maxima culpa!

Elteltek a napok, nem tettük ki a lábunkat Fekedről, mégis többet értek ezek a kurtának tűnő napok, mintha kaland- és élményparkokban múltunk volna az időt. Együtt mi huszonketten, no és közel kétszáz fekedei. Amikor indultunk haza, gyerekeim nyúztak: Mikor jövünk ide megint? Mert Feked egy olyan hely, ahová jó visszatérni!

Kis tavacska a falu közepén